

szereplés, sem «az ú. n. tanügyi szaklapok nagymérvű, a tényleges szükségletet messze túlhaladó elszaporodása» nem szolgál javára az iskola belső életének. Másrészt azonban az is bizonyos, hogy nevelési irodalmunk is, mindenik fokú tanítóságunk egyesületi élete (szervekedése) is fejlesztést követel éppen a szerző által is óhajtott nevelügyi közszellem megteremtése céljából. Ezért kellene foglalkoznunk efféle kérdésekkel s mindenesetre gondoskodni arról, hogy igazságosabb legyen a gyakorlat kiváló embereinek az értékelése. Sokszor, de hiába emlegetett bajt jelöl meg a szerző azzal (72—77.), hogy a tanítói-tanári pálya «a külső elismerések és jutalmazások tekintetében talán a leghálátlanabb» s így könnyen kap lábra (már el is terjedt) az a felfogás, hogy maga a lelkiismeretes iskolai munka a boldogulásra nem elég. Ezzel a megjegyzéssel a szerző nagyon kártékony társadalmi nyavalyánkra terelte a figyelmet s a köz érdekében volna, ha erre valaki orvosságot találna. Ez a baj a nevelők pályáján tűnik a szemünkbe leginkább, de sok hasonlót látunk egyebütt is. Erről azonban csak olyanok beszélhetnek nyugodtan és a meghallgatás reménységével, akik sok más ember pályájának a fejlődését is látták s a «kiemelkedők» meg a «csak» jó tanítók beisső értékét össze-összehasonlították. Ezért Gyertyánffy munkája ebben az irányban is hasznos szolgálatot tehet, ha — amint óhajtjuk — sokan elolvassák. *í. s.*

E. Molnár: Une nouvelle méthode en psychologie religieuse.

Par —, Docteur en philosophie, Pasteur réformé á Déva (Hongrie). Avec 7 fig. (Extrait des Archives de Psychologie. 1915.). 22 lap.

A szerző szemlét tartva a valláspszichologia különböző (statisztikai, ethnográfiai, deskriptiv) módszerei fölött, kísérletet tesz egy új módszer alkalmazására, amelyet az *egyéni grafikonok* módszerének nevez s amelyről azt állítja, hogy segítségével a lelki élet legmélyebb rétegeibe is behatolhatunk. A módszer abban áll, hogy az egyén lelki életének mozgalmairól kétóránként pontos naplót vezet; megállapítja a vallásos élmények bizonyos kategóriáit, melyek szerint az egyén élményeit kétóránként megfelelő módon följegyezve, megrajzolhatja élményeinek görbéjét. Három egyénnek az ő módszere szerint készült lelki diagrammját közli s ezekből általános valláspszichológiai tényekre nézve iparkodik következtetéseket vonni. — Teljesen méltányolva a szerző komoly törekvését, nem hallgathatjuk el aggodalmainkat az új módszer alkalmazásának nehézségeivel szemben. A kétóránként való élmény-megrögzítés szándéka nem befolyásolja-e magukat az élményeket? Számol-e az új módszer a feladat tudatának determináló erejével? Milyen alapon állapította meg a szerző előre

azokat az általános élmény-kategóriákat, melyek szerint a diagramokban az annyira egyéni vallásos tapasztalatok lajstromoztatnak? Honnan vezethető le ezeknek a kategóriáknak egyelőre a priori feltételezett rendszere? Nem töri-e át e rendszer kereteit a valóságos egyéni élmények gazdagsága? A három önmegfigyelő személynek volt-e olyan pszichológiai iskolázottsága, hogy élményeiket a jelzett nagyszámú kategóriák alá helyesen és pontosan tudták szubszumálni? Vannak-e erre nézve objektív biztosítékok? Annak a technikai szempontnak, melytől a módszer nevét kapta, hogy t. i. az élményeket bizonyos görbék képviselik, mi a különös előnye az élmények egyszerű leírásával szemben?

(Pozsony.)

Kornis Gyula.

ÚJ KÖNYVEK.

1. Hazai művek.

Bartók György, Háború, közmivélődés, nemzetnevelés.

Kolozsvár, 1916, a szerző kiadása, n 8°. 90 l., 3 kor.

Dr. Bihari Károly, Báró Eötvös József politikája. A M. T.

Akadémiától 200 arannyal jutalmazott pályamunka. Bpest, 1916, M. T. Akadémia, n 8°, IX+386 l., 10 kor.

Dódy, A legyőzhetetlen ország. Bpest, 1916, k 8°, 138 l., 2 kor. — A háború sugallta műben az álnevű szerző eszményi államot rajzol. Egyik fejezete (IV.) a családról, két másik (V—VI.) a nevelésről szól; az «embernevelés» gondolata az egész művön végighúzódik.

Farkas Geiza, Az emberi csoportok lélektana. Budapest,

1916. Grill Károly. 8°, 240 l., 6 kor.

Gárdos Mór, Az állampolgári nevelésről. Kny. az Izr. Tan-

ügyi Értesítő XL. és XLI. évf., Bpest, 2915, n 8°, 77 l., 1 kor. 50 f.

Háborús előadások. A Sárospataki Irodalmi Kör kiadványai.

Értekezések. I. Sárospatak, 1916, n 8°, 115 l., 2 kor. — 85—115. ll.: *Elekes Imre*, Pedagógiai problémák és a háború.

Kunz Elek emlékezete. Kolozsvár, 1916, 8°. 30 l. — Az

O. K. T. E. kolozsvári köre 1916 márc. 25.-én, a tankerület elhunyt főigazgatója emlékére díszgyűlést tartott s e füzetben kiadta *Márki Sándor* einöki megnyitóját, *Körösy György* emlékbeszédét s *Gál Kelemen* «A jó tanár» c. felolvasását.

Szóval s tollal a hazáért. A Miskolczi Közművelődési Egyesület munkássága a világháború alatt. Hely és év jelzése hiányzik [Miskolcz, 1916], n 8°, 244+30 l., 4 kor. Kiadta az egyesület. E kötetben az egyesület működésére vonatkozó tartalmas jelentésen kívül 20 előadás van, köztök szorosabban reánk tartozik *Balogh Bertalan*, Milyen legyen kultúrpolitikánk a világháború után? *Giesswein S.*, Micsoda szociális kötelessé-